

Przedmiotowe Zasady Oceniania
z języka polskiego w klasach IV – VI
w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Książu Małym

Celem nauczania j. polskiego w klasach IV – VI jest kształtowanie umiejętności posługiwania się mówioną i pisaną odmianą języka, wzbudzanie dociekliwości intelektualnej, samodzielności i wyrobienie nawyku samokształcenia.

I. ZASADY OGÓLNE

PRZEDMIOTEM NAUCZANIA I OCENIANIA SĄ:

- wiadomości
- umiejętności
- komunikowanie się

UMIEJĘTNOŚCI OCENIANE NA LEKCJACH JĘZYKA POLSKIEGO:

- mówienie (opowiadanie ustne – twórcze i odtwórcze);
- czytanie: głośne, ciche ze zrozumieniem;
- pisanie, redagowanie określonych form wypowiedzi;
- posługiwanie się określonymi zasadami ortograficznymi;
- znajomość lektur;
- znajomość wybranych zagadnień z nauki o języku (gramatyka)
- inne (recytacja, rysunkowe konkretyzacje utworów literackich, wykonanie projektów, realizacja zadań w grupie).

INFORMACJE O POSTĘPACH UCZNIA gromadzi się:

- w dzienniku lekcyjnym
- w zeszytach przedmiotowych
- w zeszytach dodatkowych do ćwiczeń w pisaniu

O POSTĘPACH W NAUCE UCZEŃ I JEGO RODZICE INFORMOWANI SĄ W FORMIE:

- oceny (stopnia szkolnego),
- oceny opisowej (recenzji prac),
- oceny ustnej (recenzji ustnej),
- pisemnej

II. OBSZARY AKTYWNOŚCI

A. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. *Czytanie i słuchanie. Uczeń:*

- 1) sprawnie czyta teksty głośno i cicho;
- 2) określa temat i główną myśl tekstu;
- 3) identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi (autora, narratora, czytelnika, słuchacza);
- 4) identyfikuje wypowiedź jako tekst informacyjny, literacki, reklamowy;
- 5) rozpoznaje formy gatunkowe (zaproszenie, życzenia i gratulacje, zawiadomienie i ogłoszenie, instrukcję, w tym przepis);
- 6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych;
- 7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
- 8) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
- 9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście (w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz);
- 10) dostrzega relacje między częściami składowymi wypowiedzi (tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity).

2. *Samokształcenie i docieranie do informacji.*

Uczeń korzysta z informacji zawartych w:

- encyklopedii,
- słowniku ortograficznym,
- słowniku języka polskiego (małym lub podręcznym),
- słowniku wyrazów bliskoznacznych.

3. *Świadomość językowa. Uczeń:*

- 1) rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik);
- 2) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), równoważniki zdań – i rozumie ich funkcje;
- 3) rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy (rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik) i wskazuje różnice między nimi;
- 4) rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumie ich funkcje w wypowiedzi;
- 5) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (gest, wyraz twarzy, mimika, postawa ciała).

B. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

1. Wstępne rozpoznanie. Uczeń:

- 1) nazywa swoje reakcje czytelnicze (np. wrażenia, emocje);
- 2) konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami;
- 3) wyraża swój stosunek do postaci.

2. Analiza. Uczeń:

- 1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła;
- 2) odróżnia fikcję artystyczną od rzeczywistości;
- 3) odróżnia realizm od fantastyki;
- 4) rozpoznaje w tekście literackim: porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy i objaśnia ich role;
- 5) rozpoznaje: wers, zwrotkę (strofę), rym, rytm, refren; odróżnia wiersz rymowany i nierymowany (biały);
- 6) wyodrębnia elementy składające się na widowisko teatralne (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty);
- 7) wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego (scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska);
- 8) wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych (filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego), potrafi nazwać ich tworzywo (ruchome obrazy, warstwa dźwiękowa);
- 9) omawia akcję, wyodrębnia wątki i wydarzenia;
- 10) charakteryzuje i ocenia bohaterów;
- 11) identyfikuje: opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit, bajkę, fraszkę, wiersz, przysłowie, komiks.

3. Interpretacja. Uczeń:

- 1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym;
- 2) objaśnia morał bajki oraz samodzielnie formułuje przesłanie baśni.

4. Wartości i wartościowanie.

Uczeń odczytuje wartości pozytywne i ich przeciwieństwa wpisane w teksty kultury (np. przyjaźń – wrogość, miłość – nienawiść, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada).

C. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) tworzy spójne teksty na tematy poruszane na zajęciach – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;
- 2) dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu;
- 3) formułuje pytania do tekstu;
- 4) świadomie posługuje się różnymi formami językowymi oraz (w wypowiedzi ustnej) mimiką, gestykulacją, postawą ciała;
- 5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: opowiadanie z dialogiem (twórcze i odtwórcze), pamiętnik i dziennik (pisane z perspektywy bohatera literackiego lub własnej), list oficjalny, proste sprawozdanie (np. z wycieczki, z wydarzeń sportowych), opis postaci, przedmiotu, krajobrazu, ogłoszenie, zaproszenie, prosta notatka;
- 6) stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję i układ graficzny zgodny z wymogami danej formy gatunkowej (w tym wydziela akapity);
- 7) sporządza plan odtwórczy wypowiedzi (ramowy i szczegółowy);
- 8) uczestnicząc w rozmowie, słucha z uwagą wypowiedzi innych, mówi na temat; prezentuje własne zdanie i uzasadnia je;
- 9) czytając głośno, wyraziście, przekazuje intencję tekstu, właściwie akcentuje wyrazy, wprowadza pauzę, stosuje odpowiednią intonację;
- 10) recytuje teksty poetyckie oraz fragmenty prozy, podejmując próbę ich głosowej interpretacji.

2. Świadomość językowa. Uczeń:

- 1) rozróżnia i poprawnie zapisuje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące;
- 2) przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, a także zdania w równoważniki zdań i odwrotnie – odpowiednio do przyjętego celu;
- 3) stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennej;
- 4) poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki i używa ich we właściwych kontekstach;
- 5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, w tym w razie potrzeby wykorzystuje wiedzę o:
 - a) wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej,
 - b) różnicach w wymowie i pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych,
 - c) zapisie „nie” z rzeczownikami, przymiotnikami i czasownikami,

d) sposobach pisania nazw własnych i nazw pospolitych;

6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu, znaku wykrzyknika;

7) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie skoncentrowanym przede wszystkim wokół tematów: dom, rodzina, szkoła i nauka, środowisko przyrodnicze i społeczne).

III. NARZĘDZIA OCENIANIA

Prace pisemne:

1. Sprawdziany ortograficzne (co najmniej 2 w semestrze):
 - o tekst znany lub sprawdzian polegający na uzupełnianiu brakujących liter,
 - o tekst nieznan.
2. Prace stylistyczne:
 - o pisane w klasie (co najmniej 1 w semestrze),
 - o pisane w domu.
3. Testy sprawdzające (co najmniej 1 w semestrze).
4. Testy diagnostyczne (na początku cyklu kształcenia lub nowego roku szkolnego).
5. Kartkówka – pisemny sprawdzian z zakresu ostatnich 3 tematów lekcyjnych.
6. Ćwiczenia z zeszytu ćwiczeń lub podyktowane do zeszytu przedmiotowego.

Odpowiedzi ustne:

- kilkudzaniowa wypowiedź na określony temat,
- opowiadanie,
- dialog,
- recytowanie,
- czytanie tekstów,
- prezentacja.

Prace praktyczne:

- album,
- wystawa,
- komiks,
- słuchowisko,
- inscenizacja,
- film wideo,
- i inne.

IV. SKALA OCEN I POZIOMY WYMAGAŃ

OCENY uzyskane przez uczniów w ciągu roku szkolnego wyrażone są tradycyjną oceną szkolną:

1 – niedostateczny, 2 – dopuszczający, 3 – dostateczny 4 – dobry, 5 – bardzo dobry, 6 – celujący

Taksonomia ocen uwzględnia następujące poziomy wymagań:

KONIECZNE	PODSTAWOWE	ROZSZERZAJĄCE	DOPEŁNIAJĄCE
Niezbędne w uczeniu się j. polskiego; proste, uniwersalne umiejętności potrzebne w życiu	Najważniejsze w uczeniu się j. polskiego; łatwe dla ucznia, nawet mało zdolnego; powtarzające się w programie nauczania, dające się wykorzystywać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych; określone programem nauczania na poziomie nie przekraczającym wymagań w podstawie programowej	Istotne w strukturze przedmiotu j. polski; przydatne, ale nie niezbędne w opanowaniu przedmiotu; użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej rzeczywistości	Wymagające korzystania z różnych źródeł; umożliwiające rozwiązywanie problemów; pozwalające zastosować wiedzę do rozwiązywania zadań trudnych i problemów w nowych sytuacjach

Na ocenę celującą poziom wymagań określono jako **WYKRACZAJĄCY**.

POZIOMY WYMAGAŃ

1. **WYMAGANIA PODSTAWOWE** – zawierają wiadomości i umiejętności na ocenę dopuszczającą:

- to takie kompetencje, które pozwalają uczniom:
 - a) korzystać z nauczania określonego szczebla systemu szkolnego oraz kontynuować naukę na minimalnym poziomie,
 - b) wykonywać proste zadania z życia codziennego stosowne do wieku,

dostateczną:

- to takie kompetencje, które mają elementarny charakter i
 - a) są przydatne na wyższym etapie kształcenia,
 - b) znajdują zastosowanie poza przedmiotem i poza szkołą,
 - c) są mocno powiązane z innymi treściami
 - d) są możliwe do opanowania przez przeciętnego ucznia,
 - e) są to najczęściej elementy materiału nauczania wiążące się z opanowaniem wiadomości lub nabyciem umiejętności zastosowania wiadomości w sytuacjach typowych.

dobłą:

- a) obejmują czynności wspierające tematy podstawowe,
- b) pozwalają zrozumieć większość relacji między elementami treści nauczania, są to treści wprowadzane propedeutycznie, które w klasie następnej będą poszerzane i utrwalone, toteż często treści te w danej klasie w następnej zaliczane są do poziomu podstawowego,

bardzo dobrą:

- a) to umiejętności złożone, o charakterze problemowym,
- b) wykonanie odpowiednich czynności wymaga często przetwarzania wiedzy,
- c) są to umiejętności o wysokim stopniu trudności i abstrakcyjności,

celującą:

- a) nie zależą od treści poznawczych w danej klasie – wykraczają poza obowiązujący program nauczania,
- b) wymagają twórczego podejścia przez ucznia,
- c) zależą od indywidualnych zainteresowań ucznia,
- d) uczeń uzyskał tytuł laureata na olimpiadach lub konkursach ogólnopolskich, wojewódzkich.

Udział w konkursach

Konkursy mają na celu motywowanie ucznia do dalszego rozwoju i stwarzają warunki do samodzielnej pracy.

Uczniowie mogą brać udział w konkursach:

1. wewnątrzszkolnych – otrzymują ocenę cząstkową celującą;
2. zewnątrzszkolnych
 - a) laureaci konkursu na szczeblu wojewódzkim lub krajowym otrzymują ocenę roczną celującą,
 - b) finalista etapu okręgowego – otrzymuje cząstkową ocenę celującą,

V. KRYTERIA OCENIANIA PRAC PISEMNYCH

1. Sprawdziany ortograficzne

Błąd zasadniczy (w obrębie reguł pisowni wyrazów z: ó, u, rz, ż, h, ch i z partykułą nie oraz pisowni wielką i małą literą) obniża ocenę o 1 stopień;

Błąd drugorzędny obniża ocenę o pół stopnia (tzn. 3 błędy drugorzędne /lub 3 interpunkcyjne/ = 1 błąd zasadniczy); błąd interpunkcyjny jest traktowany tak jak błąd ortograficzny drugorzędny.

Tekst dyktanda nieznanymi uczniom lub sprawdzian polegający na uzupełnianiu brakujących liter o dużym stopniu trudności :

kl. IV – V**0 błędów - cel****1 błąd – bdb****2-3 błędy – db****4 błędy – dst****5-6 błędów – dop****7 błędów – ndst****kl. VI****0 błędów - cel****1 błąd – bdb****2 błędy - db****3 błędy - dst****4-5 błędów – dop****6 błędów – ndst****2. Prace stylistyczne**

Przy ocenianiu pisemnych form wypowiedzi obowiązuje ocena opisowa, uwzględniająca następujące elementy: treść (**T**), formę (**F**), styl (**S**), ortografię z interpunkcją (**O**) oraz estetykę (**E**).

dopuszczający

(**T**) - niepełne zrozumienie tematu i częściowe jego omówienie; nie zawsze trafny dobór materiału i nieumiejętne jego wykorzystanie; brak wniosków;

(**F**) - brak konsekwencji w posługiwaniu się określoną formą wypowiedzi; chaos w układzie treści; liczne zakłócenia spójności tekstu;

(**S**) - niezgodne z normą posługiwanie się fleksją, frazeologią i składnią, ale pozwalające jednak na zrozumienie tekstu; bardzo ubogi zasób słów z przewagą słownictwa potocznego;

(**O**) - liczne błędy ortograficzne (zasadnicze i drugorzędne) oraz interpunkcyjne;

(**E**) - praca nieestetyczna: brak akapitów, mało czytelne pismo, liczne skreślenia i poprawki

dostateczna

(**T**) - zrozumienie tematu, ale niepełne jego rozwinięcie; na ogół właściwy dobór materiału i próby wykorzystania go w pracy; próby formułowania wniosków; uproszczona argumentacja;

(**F**) - w miarę poprawne stosowanie określonej formy wypowiedzi; dopuszczalne uchybienia i zachwianie proporcji w układzie treści; zakłócenia spójności tekstu, nie utrudniające jednak zrozumienia treści;

(**S**) - częste odstępstwa od normy posługiwania się fleksją, frazeologią i składnią, nie zakłócające jednak komunikacji; ubogi zasób słów; obecność słownictwo potocznego;

(**O**) - nieliczne błędy ortograficzne (zasadnicze i drugorzędne) oraz interpunkcyjne;

(**E**) - czytelne pismo, nieliczne skreślenia i poprawki, nieodpowiednio zastosowane akapity; dopuszczalny brak akapitów.

dobra

(T) - zrozumienie tematu i wystarczające jego rozwinięcie; właściwy dobór materiału i poprawne jego wykorzystanie; właściwe wnioski; logiczna argumentacja;

(F) - konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi; poprawna kompozycja; sporadyczne zakłócenia spójności tekstu;

(S) - poprawne posługiwanie się językiem (nieliczne odstępstwa od normy); komunikatywność tekstu; urozmaicone słownictwo;

(O) - sporadyczne błędy ortograficzne zasadnicze, pojedyncze błędy ortograficzne drugorzędne oraz pojedyncze błędy interpunkcyjne;

(E) - stosowanie akapitów, estetyczne pismo, sporadyczne skreślenia i poprawki.

bardzo dobra

(T) - zrozumienie tematu i wystarczające jego omówienie; przemyślany dobór materiału i jego odpowiednia interpretacja; właściwe wnioski; logiczna argumentacja; wskazywanie wartości;

(F) - konsekwentne stosowanie określonej formy wypowiedzi; przejrzysty, logiczny układ treści; spójność tekstu;

(S) - komunikatywność tekstu; indywidualizacja stylu; bogaty zasób słów; pojedyncze uchybienia językowe;

(O) - poprawność ortograficzna - sporadyczne błędy ortograficzne drugorzędne; pojedyncze błędy interpunkcyjne;

(E) - estetyka pracy (akapity, pismo) – bez zarzutu.

celująca

(T) - zrozumienie tematu i wyczerpujące jego omówienie; przemyślany dobór materiału i jego oryginalne wykorzystanie; odwołanie się do tekstów kultury spoza programu; właściwe wnioski; logiczna argumentacja; wskazywanie wartości oraz ich hierarchizacja;

(F) - oryginalne rozwiązania kompozycyjne;

(S) - oryginalny styl; wybitnie bogate słownictwo;

(O) i (E) - ortografia, interpunkcja i estetyka pracy bez zarzutu.

3. Testy diagnostyczne i sprawdzające

Ocena jest wystawiana po przeliczeniu punktów uzyskanych przez ucznia według kryteriów przyjętych w danym teście; warunkiem uwzględnienia punktów za poziom wyższy jest uzyskanie odpowiedniej liczby punktów z poziomu niższego.

4. Sprawdziany

Uczeń ma obowiązek zaliczenia sprawdzianu w przypadku swojej nieobecności, a także prawo do jednokrotnej poprawy oceny ze sprawdzianu w terminie ustalonym z nauczycielem.

Sprawdziany bieżące (obejmujące zakresem cały ostatni dział). Sprawdziany teoretyczne są przeprowadzane po wcześniejszym uzgodnieniu terminu z uczniami i po określeniu przez nauczyciela wiadomości i umiejętności (wymagań programowych), których sprawdzian będzie dotyczył. Sprawdzian może odbyć się najwcześniej po tygodniu od momentu ustaleń, o których mowa wyżej.

Sprawdziany bieżące oceniane są na podstawie liczby uzyskanych punktów, według następujących zasad przeliczania:

% maksymalnej liczby możliwych do zdobycia punktów	ocena
0% – 29%	niedostateczny
30% – 49%	dopuszczający
50% – 69%	dostateczny
70% – 89%	dobry
90% - 99%	bardzo dobry

100% + zadanie dodatkowe	celujący
--------------------------	----------

Nieusprawiedliwiona nieobecność na drugim terminie sprawdzianu wynikająca np. z celowego unikania go przez ucznia jest równoznaczna z otrzymaniem oceny niedostatecznej.

Jeżeli uczeń w czasie sprawdzianu korzysta z niedozwolonych materiałów, podpowiedzi kolegów nauczyciel może nie wyrazić zgody na poprawę oceny. Również uczeń, który opuścił większy sprawdzian specjalnie (ucieczka z lekcji) otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.

Oceny z kartkówek, odpowiedzi ustnych i z zadań domowych, nie podlegają poprawie.

Uczeń ma prawo do jednego nieprzygotowania do zajęć lekcyjnych w ciągu semestru, co jest oznaczane w dzienniku jako np. Za kolejne nieprzygotowanie ucznia do zajęć, uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.

Uczeń może otrzymywać plusy (+), lub minusy (-). Pięć plusów to cząstkowa ocena bardzo dobra, pięć minusów to cząstkowa ocena niedostateczna.

5. Odpowiedzi ustne

Kryteria oceny ustala nauczyciel odrębnie do każdego rodzaju wypowiedzi w danej sytuacji lekcyjnej. Jest to ocena intuicyjna – motywująca ucznia do dalszej pracy.

6. Prace praktyczne

Kryteria oceny – jak przy ocenie wypowiedzi ustnych.

7. Kartkowki (krótkie sprawdziany z zakresu 3 ostatnich tematów lekcyjnych) – jak przy ocenie testów I

OCENIANIE UCZNIÓW Z DYSLEKSJĄ Z JĘZYKA POLSKIEGO

W KL. IV – VI

1. Dostosowywanie wymagań programowych i kryteriów ocen do występujących u ucznia trudności:

- złagodzenie kryteriów oceniania prac pisemnych w stosunku do poprawności ortograficznej, ocenianie głównie merytorycznej strony pracy, stosowanie oceny wieloaspektowej uwzględniając indywidualne postępy ucznia, motywację, a nie poziom rówieśników;
- zwiększenie limitu czasu podczas wykonywania zadań związanych z czytaniem i pisanem w celu umożliwienia autokontroli oraz dokonania wstępnej korekty pracy;
- kontrolowanie stopnia zrozumienia poleceń i realizowanych treści, udzielanie w razie potrzeby dodatkowych wyjaśnień.

2. Obniżenie wymagań w zakresie oceny następujących obszarów aktywności:

a) czytanie:

Uczeń czyta ze zrozumieniem dzięki rozdzielaniu trudniejszego materiału na części oraz sprawdzenie stopnia opanowania go partiami w celu łatwiejszego przyswojenia realizowanych treści.

b) pisanie:

W pracach stylistycznych oceniane są następujące elementy: treść, forma i styl. Ocenie nie podlega ortografia ani interpunkcja. W przypadku poprawności ortograficznej ocenia się komunikatywność wypowiedzi. Pod względem poprawności interpunkcyjnej ocenia się, czy wypowiedź jest czytelna mimo zaburzeń graficznych pisma oraz zwraca się uwagę na to, czy uczeń zamyka myśl w obrębie zdania.

c) mówienie.

Dostrzega się i ocenia najmniejszy udział w lekcji i wypowiedzianiu się ze szczególnym uwzględnieniem zależności między ilością włożonego wysiłku a efektami.